

UNELE ASPECTE METODOLOGICE DE EVALUARE A EFICIENȚEI ECONOMICE DE FUNCȚIONARE A RAMURII VITI-VINICOLE

Leonid BABII, dr., conf. univ.,
Director general S.A. "Barza Albă"

Esența problemei de ridicare a eficienței economice a producerii constă în aceea ca la fiecare unitate de resurse (de munca, materiale și financiare) să se obțină efectul maximal posibil.

Pentru evaluarea eficienței economice a viticulturii cei mai potriviți indicatori, după părerea noastră, sunt următorii: recolta la 1 hectar, calitatea producției (conținutul zahărului în boabe, gradul de deteriorare a strugurilor de către boli și vătămători, ponderea soiurilor ampelografice de înaltă calitate în volumul total de producție), manopera și costul unui chintal de struguri, randamentul de ieșire a producției la 1 leu de cheltuieli (recuperarea), prețului mediu de comercializare la 1 chintal, profitul la 1 chintal de struguri și 1 ha de plantații, nivelul rentabilității și rentabilitatea vânzărilor. Referitor la ultimul indicator, care se aplică pe larg de antreprenorii americani, acesta se calculează ca raportul între profit la volumul vânzărilor nete (care prezintă încasări de la comercializarea producției, luate în calcul cu deducerea cheltuielilor legate de rebutare, producție necondiționată, nestandardă etc.).

În Moldova, începând cu anul 1998, adică la trecerea evidenței contabile la noile standarde, în forma 7 CAI pentru raportul anual (conform formularului specializat pe activitatea întreprinderilor agricole) în calitate de profit brut se ia diferența între încasările bănești de la comercializarea producției (vânzări nete) și costul vânzărilor.

Înșă, în costul vânzărilor nu sunt incluse cheltuielile administrative, comerciale și alte operaționale. Ca consecință, costul este micșorat, iar profitul - mărit, adică ambii indicatori, în esență, nu reflectă situația reală în ramura vinicolă, iar pe de altă parte, mărimile acestor indicatori pot fi necom-

parabile cu anii precedenți.

În opinia noastră, pentru atingerea nivelului real de comparabilitate a profitului și rentabilității pe ani în componența costului vânzărilor trebuie incluse cheltuielile administrative, comerciale și alte operaționale.

Luarea în considerație a corecțiilor sus-menționate la determinarea profitului și costului vânzărilor va permite calcularea mai exactă a rentabilității pe tipuri de producție.

Luând în considerație specificul plantațiilor perene, indicatorii eficienței economice a viticulturii trebuie calculați după plantații pe rod (deoarece producția obținută de pe suprafețe care de abia intră în stare de rod nu aduc profituri).

În continuare propunem următoarele:

În forma 7 CAI gospodăriile, care dispun de fabrici de vinuri proprii, reflectă numai strugurii de masă sau și o parte de cele tehnice, care sunt destinate vânzării, iar cealaltă parte a strugurilor tehnice nu este arătată în 7 CAI. Adică avem o diferență în cantitatea de struguri comercializată și produsă, care se vede în forma 9 CAI, unde se prezintă producția globală și costul strugurilor colectați. În consecință, apare următoarea situație: gospodăriile, ce au fabrici de vinuri, mai procură struguri pentru prelucrare și aceștia în calitate de struguri comercializați nu trec prin forma 7 CAI și, respectiv, în 9 CAI nu se reflectă, ca struguri fabricați în gospodărie. Iar profitul de la acești struguri se arată ca de la comercializarea vinurilor brute în altă formă. În rezultat, la întreprinderile, care au puncte de prelucrare, datele formelor 7 CAI și 9 CAI nu sunt comparabile, iar profitul și nivelul rentabilității strugurilor tehnice în așa gospodării este practic zero, ceea ce nu corespunde realității. În acest caz este incorectă și analiza comparativă a eficienței ramurii pe diferite gospodării vinicole și, în general, pe republică.

În situația creată, pentru asigurarea unei evaluări mai mult sau mai puțin obiective a eficienței viticulturii, în baza datelor rapoartelor anuale pe fiecare gospodărie viti-vinicolă, trebuie efectuate următoarele calcule:

1. Din producția globală de struguri (reflectată în forma 9 CAI a raportului anual) trebuie scăzută partea comercializată, adică cantitatea strugurilor de masă (forma 7 CAI), în rezultat vom obține cantitatea de producție livrată la prelucrare;
2. Costul de producție al acestor struguri se determină prin multiplicarea rezultatului primului calcul și costului de producție la 1 chintal de struguri (din forma 9 CAI);

3. Încasările bănești (vânzările) pentru strugurii, recepționați de fabricile de vinuri, pot fi determinate prin multiplicarea cantității de struguri comercializate pentru prelucrare (totalul primului calcul) la prețul mediu de comercializare a unui chintal de struguri, acesta fiind format de la materia primă recepționată de la alte gospodării (ce nu dispun de fabrici proprii);
4. Costul de producție total pe struguri (atât cel prelucrat, cât și cel comercializat în stare proaspătă) se calculează ca suma totalului celui de-al doilea calcul și costului efectiv al strugurilor de masă comercializați (forma 7 CAI);
5. Încasările bănești (vânzările) se determină ca suma încasărilor efective pentru strugurii de masă (în stare proaspătă) și încasărilor rezultate din calculul recoltei prelucrate din producerea proprie (calculul al treilea);
6. Profitul total (pierderi) este diferența între rezultatele calculelor al cincelea și al patrulea;
7. Profitul (pierderile) la 1 chintal de struguri se determină la împărțirea profitului total (pierderilor) (calculul 6) la producția globală a strugurilor (care, practic, este egală cu volumul vânzărilor acestora, din cauza nivelului alterabilității de 100%);
8. Profitul (pierderea) la 1 ha se calculează prin multiplicarea profitului la 1 chintal la recolta la 1 ha pentru plantații perene;
9. Nivelul rentabilității este rezultatul împărțirii profitului (pierderilor) la chintal la costul de producție a unui chintal, înmulțit cu 100.

O astfel de abordare va permite, într-o măsură oarecare, să evaluăm mai corect (în comparație cu metoda actuală) nivelul de profitabilitate a viticulturii.